

wartość dla nabywców podnoszona jest przez wprowadzenie cech produktu, które nie były dotychczas oferowane przez konkurencję.

1. Ansoff, I. (1965). *The firm of the future*. Harvard Business Review. wrzesień–październik. s. 162–178.
2. Mintzberg, H. (1987). *Crafting strategy*. Harvard Business Review. lipiec–sierpień. s. 66–75.
3. Mirski, A. (2014). *Strategie innowacji w zarządzaniu przedsiębiorstwem zeszyty naukowe politechniki śląskiej. Seria: organizacja i zarządzanie z. 74. Nr kol. 1921. s. 557–568.*
4. Tidd, Joe, Bessant, Jonn (2013). *Zarządzanie innowacjami. Integracja zmian technologicznych, rynkowych i organizacyjnych*. Warszawa. Oficyna. 836 s.

Dr M. Prudzenica

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu Wydział Ekonomii, Zarządzania i Turystyki w
Jeleniej Górze

FINANSOWANIE SPÓŁDZIELNI SOCJALNYCH W POLSCE

Spółdzielnie socjalne w Polsce są formą prawną podmiotu łączącego cechy przedsiębiorstwa oraz organizacji pozarządowej umożliwiającą jej członkom, którymi są osoby zagrożone zjawiskiem wykluczenia społecznego, powrót do życia społecznego i zawodowego. Organizacje tego typu mają, ponadto charakter dobrowolnych zrzeszeń osób, które prowadzą działalność gospodarczą w szeroko pojętym interesie swoich członków, w oparciu o ich osobistą pracę.

Podstawowymi aktami prawnymi regulującymi funkcjonowanie spółdzielni socjalnych w Polsce są:

1. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych (Dz. U. poz. 651, z późn. zm.);
2. Ustawa z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze (Dz. U. z 2016 r. poz. 21);
3. Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2011 r. poz. 225, z późn. zm.);
4. Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2016 r. poz. 645, z późn. zm.);
5. Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 r. poz. 721, z późn. zm.);
6. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2016 r. poz. 239, z późn. zm.).

W Polsce wciąż obserwowany jest wzrost liczby zarejestrowanych spółdzielni socjalnych. W latach 2009–2012, liczba spółdzielni socjalnych zarejestrowanych w Krajowym Rejestrze Sądowym (KRS) potroiła się. W następnych latach następował dalszy, stopniowy wzrost zarejestrowanych podmiotów. O ile na koniec 2013 r. w KRS zarejestrowanych było 936 spółdzielni socjalnych, to na koniec 2014 r. r. w rejestrze figurowało już 1226 spółdzielni socjalnych, a na koniec 2015 r. 1266¹. Niestety obserwuje się zjawisko braku aktywności spółdzielni socjalnych, przede wszystkim dlatego, że idea spółdzielczości socjalnej wciąż napotyka na liczne bariery. Jedną z nich najważniejszą jest to, że w Polsce istnieje bardzo niski współczynnik zatrudniania osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, ok. 15% wobec średniej europejskiej.

Spółdzielnię socjalną mogą założyć osoby posiadające pełną zdolność do czynności prawnych i równocześnie zaliczające się do przynajmniej jednej z następujących kategorii:

¹ Informacja o funkcjonowaniu spółdzielni socjalnych działających na podstawie ustawy z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych za okres 2014–2015, Warszawa 20 lipca 2016 r.

- osoby bezrobotne (zarejestrowane w urzędzie pracy i spełniające inne kryteria opisane w ustawie o promocji zatrudnienia),
- osoby niepełnosprawne w rozumieniu ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (czyli osoby, które mają orzeczenie o niepełnosprawności, niezdolności do pracy lub grupie inwalidzkiej),
- osoby o których mówi ustawa o zatrudnieniu socjalnym – podlegające wykluczeniu społecznemu, a w szczególności: uzależnieni od alkoholu, narkotyków lub środków odurzających po zakończeniu leczenia, osoby chore psychicznie w rozumieniu przepisów o ochronie zdrowia psychicznego (ustawa z dn. 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego),
- bezdomni realizujący indywidualny program wychodzenia z bezdomności,
- osoby opuszczające zakłady karne,
- uchodźcy uczestniczące w indywidualnym programie integracji,
- inne osoby, pod warunkiem, że ich liczba nie przekracza 50% ogólnej liczby założycieli.

Spółdzielnię socjalną mogą również założyć co najmniej dwie spośród następujących osób prawnych: organizacje pozarządowe w rozumieniu ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, jednostki samorządu terytorialnego, kościelne osoby prawne.

Polski system prawny umożliwia zastosowanie pewnych udogodnień ułatwiających funkcjonowanie spółdzielni socjalnych, są to między innymi:

- zwolnienie z podatku dochodowego dochodów spółdzielni przeznaczanych (wydatkowane w roku podatkowym) na społeczną i zawodową reintegrację jej członków,
- możliwość uczestniczenia w otwartych konkursach ofert na realizację zadań publicznych,
- możliwość korzystania z pracy/pomocy wolontariuszy,
- okresowa (12 miesięcy) refundacja kosztów składek ubezpieczeń społecznych.²

Ponadto założyciele spółdzielni zwolnieni są z opłat rejestracyjnych – za wpis do Krajowego Rejestru Sądowego i za wydrukowanie ogłoszenia o powstaniu spółdzielni w Monitorze Sądowym i Gospodarczym.

Osoby chcące założyć spółdzielnię socjalną mogą również otrzymać jednorazowo środki z Funduszu Pracy na podjęcie działalności gospodarczej w wysokości nie przekraczającej 4 - krotnej wysokości przeciętnego wynagrodzenia na każdego członka założyciela spółdzielni socjalnej.

Osoby chcące przystąpić do już istniejącej spółdzielni socjalnej mogą otrzymać środki z Funduszu Pracy w wysokości 3 - krotności przeciętnego wynagrodzenia na każdego członka.

Osoba niepełnosprawna zarejestrowana w Powiatowym Urzędzie Pracy jako osoba bezrobotna albo poszukująca pracy może otrzymać ze środków Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych środki na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej w wysokości nie wyższej niż piętnastokrotność przeciętnego wynagrodzenia w danym roku.

Dochody spółdzielni wydatkowane w roku podatkowym na społeczną i zawodową reintegrację jej członków są – w części niezaliczonej do kosztów uzyskania przychodów – zwolnione z podatku dochodowego od osób prawnych.

Dopuszczalnym jest również to, żeby spółdzielnia socjalna ubiegała się o finansowanie ze środków Funduszu Pracy składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe i wypadkowe od kwoty minimalnego wynagrodzenia osób, o których mowa w art. 4 ust. 1 ustawy o spółdzielniach socjalnych, w pełnej wysokości przez okres 24 miesięcy od dnia zatrudnienia oraz w połowie wysokości przez kolejne 12 miesięcy, na podstawie

² Por. *Spółdzielczość Socjalna w Polsce. Warszawa 2011 r.*, s.3-8

odpowiedniej umowy między starostą powiatu a spółdzielnią oraz udokumentowanego wniosku spółdzielni.

Spółdzielnia socjalna uprawniona jest do stosowania uproszczonych zasad rachunkowości, jeżeli jej przychody netto ze sprzedaży towarów, produktów i operacji finansowych za poprzedni rok obrotowy nie przekroczyły równowartości 1.200.000 EUR.

Działalność spółdzielni socjalnej może również zostać wsparta ze środków budżetu państwa lub środków budżetu jednostki samorządu terytorialnego, w szczególności poprzez: dotacje, poręczenia, usługi lub doradztwo w zakresie finansowym, księgowym i ekonomicznym, prawnym i marketingowym, zrefundowanie kosztów lustracji (art. 15 Ustawy o spółdzielniach socjalnych).

Powyższe formy wsparcia w zakresie wspomnianych wcześniej dotacji mogą być współfinansowane ze środków unijnych w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

W perspektywie finansowej na lata 2014-2020 Unia Europejska dodatkowo zatwierdziła utworzenie systemu preferencyjnych pożyczek dla przedsiębiorców społecznych. Pożyczek mają udzielać certyfikowane instytucje finansowe w poszczególnych krajach. W Polsce pilotażowy program pożyczek dla spółdzielni socjalnych uruchomiony został w 2013 roku przez Towarzystwo Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych SA. Pożyczki w polskim pilotażu wynoszą do 100 tys. zł na okres 60 miesięcy przy oprocentowaniu 0,8 - 1,6 proc. w skali roku.

Przedsiębiorstwa społeczne oprócz celów biznesowych, realizują przede wszystkim cele społeczne. Warto to podkreślać, albowiem dzięki temu najsilniejszym ogniwem w spółdzielniach socjalnych jest człowiek. Dlatego też istnieje wyraźna podstawa wspierania działań spółdzielni socjalnych w Polsce.³

Б.М. Андрушків, Н.Б. Кирич, О.Б. Погайдак, С.М. Співак
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ОБ'ЄДНАННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД (Суміжний досвід - Європейські контексти)

На даний час дедалі більше у засобах масової інформації зустрічаємо повідомлення про створення добровільних територіальних об'єднань. Маємо приклади створення та організації успішного функціонування у містах співвласників багатоквартирних будинків (ОСББ). Справді, як показує вітчизняний і зарубіжний досвід, найефективнішим механізмом управління спільною територією, спільним майном є здійснення такого управління саме за допомогою об'єднання його співвласників. Одночасно постає питання, як функціонують в умовах територіальних громад промислові підприємства, які особливості управління ними у цих умовах?

Як відомо, доцільність створення ОСББ обумовлюється рядом обставин, а їх успішність залежить від завдань, яких мешканці поставлять перед собою. Одним з них може бути контроль за послугами ЖЕКу. Наприклад, ОСББ може заключити угоду про співпрацю з підрядниками, щомісячно підписувати наприклад із ЖЕКом акти про виконання окремих ремонтних робіт будинку, на підставі яких визначається факт виконання та обсяги конкретних робіт і відповідно проводяться нарахунки (перерахунок) мешканцям ін. Реалізація контрольних функцій відбувається на

³ Por. <http://zielonalinia.gov.pl> [stan na 01.04.2017 r.]